

Setva uljane repice

Uljana repica je značajna industrijska biljka, gaji se radi semena koje sadrži 40-48% ulja i 18-25% belančevina. U poslednje vreme ulje uljane repice sve više dobija na značaju, jer se kao obnovljivi izvor energije koristi za proizvodnju biodizela.

Najbolje uspeva na dubokim plodnim i krečnim tipovima zemljišta, srednjeg mehaničkog sastava koja nisu sklona stvaranju pokorice. Najbolje joj odgovaraju neutralna do slabo alkalna zemljišta (pH 6,6-7,6), ali se dosta uspešno gaji i kako na nešto kiselijim zemljištima (do pH 5,5) tako i na alkalnijim zemljištima (do pH 8,5).

Optimalna temperatura za klijanje i nicanje iznosi 20-30°C. U uslovima prosečne godine, posle setve krajem avgusta-početkom septembra, pri temperaturi od 14-17 °C i povoljnom stanju vlage u zemljištu, repica niče nakon 4-6 dana. Pred početak niskih temperatura biljke bi trebale da imaju 7-10 listova rozete, vrat korena deblji od 8 mm, stablo visoko oko 1 cm, a glavni koren da je dug oko 10-15 cm. U takvom stanju uljana repica može da izdrži golomrazice do -15 °C, a ukoliko zemljište nije suviše prezasićeno vodom i do -20 °C. Pod snežnim pokrivačem debljine 2-6 cm, ne izmrzava i do -25 °C.

Za setvu se mora upotrebiti kvalitetno i deklarirano seme uljane repice. Vremenom setve utiče se na porast biljaka do zime kako bi u optimalnoj kondiciji ušle u zimski period. Optimalni rok setve uljane repice je u našim klimatskim uslovima od kraja avgusta do 20. septembra. Suviše rana setva utiče da biljke u zimu uđu previše bujne i smanjene otpornosti na niske temperature. Kasna setva za posledicu ima nedovoljno razvijene biljke i takve biljke imaju nedovoljno rezervnih materija u sebi, slabije prezimljavaju i slabije se regenerišu posle zimskog perioda, što se neminovno odražava na prinos. Repica se seje u redove, žitnim sejačicama, na način da se zatvara svaka druga lula. Na taj način postiže se međuredni razmak od 25 cm. U poslednje vreme neki proizvođači seju repicu na međuredno rastojanje od 50 cm, sejačicama za okopavine. Dubina setve se kreće od 2-3 cm. U sušnijim uslovima dubina setve je veća a u uslovima povoljne vlažnosti dubina setve je manja. Sklop repice kao i kod drugih ratarskih kultura je bitna komponenta prinosa, ali uz određena odstupanja. Biljke uljane repice su u nešto ređem sklopu sklonije jačem grananju čime se donekle kompenzuje nedostatak biljaka. U gušćem sklopu, biljke repice su nežnije i sklone poleganju, ali ih je lakše kombajnirati nego robusnije biljke iz ređeg sklopa. Kod savremenih hibrida uljane repice preporučuje se setva 50-55 klijavih zrna po m².

Odredi potrebne količine semena za setvu se vrši na osnovu formule:

$$KS = \frac{Bb \times AM}{UV \text{ semena}} = KS \text{ u kg/ha}$$

Vrednosti koje se unose u formulu su:

KS – količina semena po ha

Bb – broj biljaka na m²

AM – apsolutna masa (masa 1000 semena u g)

Kl – klijavost

Č – čistoća semena

UV – upotrebna vrednost semena koja se računa na sledeći način:

$$UV = \frac{\check{C} \times kl}{100}$$

Primer: Odrediti potrebnu količinu semena za setvu, ako je klijavost semena 94%, čistoća 99,9%, a masa 1000 semena 5,2 g. Planirana je setva 55 klijavih zrna po m².

Najpre se izračuna upotrebna vrednost semena:

$$UV = \frac{99,9 \times 94}{100} = \frac{9390,6}{100} = 93,906$$

Nkon toga računa se potrebna količina semena po ha

$$KS = \frac{Bb \times M}{UV \text{ semena}} = \frac{55 \times 5,2}{93,906} = 3,04 \text{ kg/ha}$$

Potrebni podaci za obračun količine semena za setvu nalaze se na velikoj deklaraciji koju proizviđači treba da traže prilikom kupovine semena.

Damir Varga dipl.ing.